

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH

Predplatná cena :
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 " — "
Na štvrt roka — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Hospodárska politika.

Ťažko je písať o takej politike, ktorej niet. V našom Uhorsku najdeš politiku všeliakú: panskú, židovskú, protikresťanskú, násilnickú, márnotratnú; ale «hospodárska politika» naša je taká, že nezasluhuje ani slova dobrého. V rámci tohoto článku máme teda písať vlastne o *nepolitike* hospodárskej tých nešťastných liberálov našich.

Na čo je politika, a prečo sa politizuje vôbec v ústavných krajinách? Odpoveď je zrejmá: Politika nemá slúžiť panským huncútstvám; nie osobným cieľom jednotlivcov a rodín jejich; nie židom a boháčom. Politika má za cieľ napomáhať hmotný a duševný dobrobyt občanov, má teda o všetko to starať sa v prvom rade, čo by zabezpečilo výživu, dôchodky, vzdelanosť a dobré mravy obyvateľov všetkých.

Po celom svete je to tak, že vlády a ti, ktorí sa s politikou zaoberajú, hlavne to majú na zreteli v svojej politike, že z čoho žije krajina jejich a na aké *dôchodky* sú odkázaní občania tej krajiny. Toto poznajúc, celá politika jejich ženie sa za tým cieľom aby sa tie pramene výživy a dôchodkov udržaly, zdokonalily a rozmnožily. A toto je celkom prirodzené.

Vezmime si za príklad krajiny cudzozemské a vidzme, akú ony prevádzajú politiku, aby ubezpečily a zveladily pramene výživy tie, ktoré príroda, poloha krajiny alebo schopnosť a náklonnosť obyvateľov im poskytujú. Anglicko obklúčené je morom, učenými priemyselníkmi a robotníkmi a vôbec ľudstvom je až preplnené. Anglicko teda v svojej politike najväčšiu starosť venuje kupectvu,

prístavom morským a lodiam, fabrikám a otázke robotníckej. O poľné hospodárstvo sa starie na tolko, na koľko aj toto poskytuje malú čiastku dôchodkov. Tak robí Anglicko *doma*. Ale Anglicko má aj veľmi mnoho kolónií (India, Afrika, at.d.) v ktorých zase poľné hospodárstvo a baníctvo je hlavným prameňom dôchodkov. V týchto kolóniách Anglicko už nie veľkopriemysel prevádza a podporuje, ale všetku starosť s ohromnými obetami vynakladá na to, aby sa v tých kolóniách čím viac a čím dokonálejšie obrábalo zeme a tak čím viac toho požehnaní úrody zemskej bolo.

Švajčiarsko zeme má len málo, ale má čarokrásne vrchy velikánske a kraje utešené, ktoré mnchí bohatí cudzinci navštevujú. Švajčiarsko tedy všetku starosť venuje tomu, aby tie návštevy cudzincov milými učinilo a nával ta cestujúcich aby napomáhalo. V hospodárstve stará sa o dochovávanie statku, o pastviny a o domáci priemysel, pretože obyvateľstvo je na tieto odvetvia najviac odkázané.

A tak vidíme, že každá krajina má hospodársku politiku takú, že v prvom rade stará sa o to, z čoho obyvateľstvo žije a na čo je odkázané. — Takáto hospodárska politika je rozumná, prirodzená — inakšia politika tá byť ani nemôže.

Zkúmajme teraz a obdivujme tú hrozitánsku múdrosť hospodárskej politiky, aká sa u nás v Uhorsku prevádza. U nás najväčšiu starosť venujú liberáli tomu, aby si mohli mandáty pre liberálnych ablegátov pri voľbách pomocou židov a zotročených úradníkov udržať. Toto je najhlavnejší a jediný paragraf (zákon) všetkej našej politiky, okolo ktorého sa točí všetko to ostatné kumšovanie a šafárenie liberálov. Táto politika liberálov

pohlcuje ohromné peniaze a zapríčiňuje nevypočítateľné ztraty hmotné i duševné medzi občanmi. Je toto rozumná, prirodzená politika hospodárska? Zaiste nie, veď z kortesačiek, z násilníctva, zo židov a zotročených úradníkov krajina nevyžije.

Skutočne, u nás temer zhola nič nestarajú sa liberáli o to najpotrebnejšie, z čoho ľud náš, a tak aj celá krajina výživu má. Krajina naša v prevažnej väčšine žije z *rolníctva* a vôbec z poľného hospodárstva. Máme pôdu úrodnú, zbožie prvotriedne, sady ovocné mnohé, lesy a pastviny na vrchoch a úbočiach. Zbožia, múky, mäsa, ovocia, vína, dohánu, chmelu mohli by sme mať až na zbyť. Nech by naše vlády nasledovali príklad vlád cudzozemských a na základe prirodzenej politiky hospodárskej starali by sa hlavne o našu výživu, o poľné hospodárstvo, každý by videl, že krajina naša stala by sa za krátky čas bohatou natoľko, že by nám neúroda alebo suchá nemohly byť tak škodnými, ako sú na príklad roku tohoto.

Ale u nás za 30 rokov nestarali sa páni liberáli o poľné hospodárstvo nič. A nevydali na zveladenie roľníctva temer nič. Iba predchodca terajšieho ministra orby, *Darányi* začal pochvalne prevádzať politiku hospodársku, lenže mu dal financminister málo peňazí k dispozícii a jeho dobré plány len z malej čiastky daly sa uskutočniť. To by žiaden poctivý cudzinec neuveril, akou hriechnou nedbalosťou nechali páni liberálni hynúť nášmu poľnému hospodárstvu. Stavali železnice pre kupcov; vymenili fabriky zpod dane, ba ešte aj veľkými peniazmi ich podporovali; postarali sa o veľké pálenice a o premnohé krčmy pre židov: iba roľníci boli tí, ktorým sa ničoho neuchádzalo zo starosti liberálnej. Že by sa boli postarali o dobré hospodárske školy, že by boli daňe novým hospodárom odpúšťali, že by rozdávali dobré semená: o tom nebolo ani chýru. Ovocné stromy a lesy len málo ratovali, cesty poľné sú ešte i dnes u nás strašné; hospodárske družstvá so sýpkami, strojmi nemáme, lebo vláda nie že by takéto podporovala, ba ešte ich prekáža. Okolo riek v našich dolinách mohly už dávno prekvitať bohaté zeleninárske nivy, keby sa neľahilo našim liberálnym pánom trochu lásky mať k tomu ľudu.

V Rakúsku, kde je pôda trochu lepšia, tam nenajdete sedliaka, ktorý by nebol skončil školu

hospodársku. Tam potom sú roľníci rozumnejší aj bohatsí. Majú družstvá mnohé, sýpky veľké a stroje spoločné. Majú novin kopu, ktoré si sami sedliaci vydávajú a píšú. Nakúpia si potrebných vecí do hospodárstva spoločne a predávajú temer všetko tiež spoločne za pekný groš. Rychtár (starosta), farár a štátni úradníci držia s nimi, ba ešte aj ablegátov si volia zo stavu roľníckeho, ľudí to svojích.

Uhorská krajina je tak požehnaná od Boha na polia, lúky a lesy, že pri trochu rozumnej a svedomitej politike hospodárskej malo by hospodárstvo naše slúžiť za vzor všetkým ostatným, menej požehnaným krajinám. Zbožia, múky, ovocia, zelenin, vína a piva, lekvaru a zdravých nápojov z ovocia mohli by sme vyvážať tri-aj desaťkrát toľko, ako teraz. A musel by tu nastať život veselý, spokojný; živo by sa pracovalo na všetky strany a nikto nesmel by sa ponosovať na nedostatok zárobkov. Ľud by sa menej trápil a núdze by netrpel.

Že je tomu nie tak, tomu sú výlučne len liberáli na príčine, že nechcú o ten svet vynakladať na hospodárstvo. Ale kde-že by aj? Veď sú to vám také páni, ktorí ani dobrej vôle, ani usilovnosti, ani rozumu k tomu nemajú. Paroma sa bude starať o roľníctvo taký pán, ktorý sa ani o svoje hospodárstvo starať nevie, alebo nechce. Však poznáte liberálnych ablegátov. To sú zväčša zadĺžení zemepáni, ktorých majetky idú dolu vodou a do rúk izraelských. Oni si postavili Čechu, Slezáka alebo Nemca za úradníkov a za ferštrov, títo majú rozum na to, aby na pánsťve hospodáрили; sami ale tí liberálni páni majú len o to starosť, aby boli vládnymi ablegátmi. Ako ablegáti majú 3—5 tisíc zlatých, aj vyše platu, no potom aj iné výhody. Potrebujú li na pánsťve pálenicu, cesty, alebo železnicu, to im ide vláda na ruku. Prijde rozkaz, a obce musejú robiť, platiť na cestu, na mosty, abo na železnicu liberála. Toto je všetka tá politika hospodárska, ktorej sa vaší liberálni ablegáti rozumejú.

Nuž a to je veru strašno-biedna politika!

Ľudia moji, nenechávajme-že takýmto pánom ďalej kantriť naše roľníctvo. Však by nás musel aj Pán Boh potrestať, keby sme dovolili, aby pre liberálov ostávali sme na posmech s tými našimi požehnanými poliami. My musíme istotne zahnať od vesla všetkých liberálov a poslať za seba mu-

žov svedomitých, rozumných a k vám úprimnou láskou oddaných. Takých, ktorí vedia a hotoví sú aj staraf sa a pracovať na sneme za vás, za vaše roličky a sady. Odkedy pridali ste sa k strane vašej ľudovej, odvtedy sa to čosi-kdesi k lepšiemu obracia s vami, ale sme ešte vždy veľmi ďaleko od základnej nápravy. *Všetci musíte byť statočnými ľudákmi* a všetky okresy vaše musejú mať ablegáta ľudového. Potom to už pojde.

Liberáli, ponevác sami nič dobrého pre vás urobiť nevedia a nechcú, boja sa teraz, že ľud sám pomocou svojej kresťanskej strany ľudovej vymôže sa z terajšieho biedného postavenia svojho. Preto všetko možné konajú, aby odvrátili vás od nás a dôveru vašu v nás aby podkopali. Vykramujú vám všeliaké «chyby» strany našej alebo jednotlivých ablegátov ľudových. Všetka a najväčšia starosť jejich nateraz je tá, aby vás pobalamutili. Toto keby docielili, budú zase neobmedzenými páni aj so židmi nad vami. Preto v novinách liberálnych, aj falošných neliberálnych píše proti nám a lichotia sa ešte aj národnosti vašej a slovenčine. Bratia moji, majte sa na pozore a neverte pekným ich písmam falošným. Také líškanie sa vám môže byť milé krátkozrakým ľudom, môže byť vítané socialistom, nespokojencom, snáď i Luteránom: ale poctiví ľudák-kresťan vidí, že sa to všetko robí len na prelomenie ľudovej strany.

Rozmýšľajte dobre nad tým: z čoho ľud náš žije. Z falošných novin iste nie, ba nevyžije veru ani z toho národovectva, akokoľvek toto môže byť aj poctivé. Chleba, výživy a práva občianske nám dajte; neprenasledujte nám stranu našu ľudovú, to ostatnie líškanie sa vaše nám ešte nezpomôže, to si môžete liberáli nechať pre seba a pre vašich pajtášov, ktorí zlomyselne chcú vám k vôli trhať mocné už rady ľudákov.

Ludáci, nedajte sa, liberálom a falošným ľudomilom protiludovým ukážme, kade je cesta.

Pravý ľudák.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavby so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozídení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičári. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Kresťane» budú uverejňované.

Veľké-Borove o. p. Hutti, (lipt. st.) 1904. 29. júla.

Štefan Hattyár, administrátor.

POLITICKÉ CHÝRY.

Maďarská reč u vojska.

Spoločný vojenský minister vydal nariadenie, že vojenské vrchnosti napozatým povinné budú prijať aj maďarské príписы uhorských občianskych vrchností alebo aj jednotlivých stránok a že aj odpovedať na tie maďarské príписы povinné budú tiež po maďarsky. (Doteraz vojenské vrchnosti neprijaly a nevibavily maďarských prípisov.) Toto nariadenie má viazať nasledujúce Corpskommandá budapeštianske, prešporské, košické, temešvárske a veľkosibínske.

Nariadenie toto nové nutno počítať za «národný výdobytok», a síce za taký, ako ho gróf Apponyi osnoval. Známo je, že obštrukcia žiadala celú slúžobnú a kommandovú reč pomadžarčiť pri uhorských regimentoch. Apponyi tolko nežiadal, ale uspokojil sa s tým, aby vojenské vrchnosti s našimi občianskymi vrchnosťami po maďarsky si dopisovali. Teraz konečne sa vojenská páni týmto požiadavkám — ovšem zákonitým dľa uhorskej ústavy — podrobili, čo každý uhorský občan s uspokojením vznámost' vziať môže.

Nariadenie toto ale predsá prekvapilo nielen politické kruhy rakúske, ale aj uhorské. Všeobecne myslí sa, že vojenský minister nevydal toto nariadenie bez príčiny, ale že v blízkej budúcnosti bude žiadať od uhorskej vlády povýšenie počtu regrútov a nariadením týmto chce vopred utíšiť odpor obštruantov.

Rusko-japonská vojna.

Svet čaká zprávy o bitkách pri Port-Arture, no ešte vždy marne, nič istého nevedeť. Oproti tomu najnovšie zprávy s mandžurského bojišťa oznamujú novšie úspechy Japoncov. Kuroki a Oku po štyri dni trvajúcich bojoch vyhrali Rusov z opevnených posícií, tak že títo boli nútení cúvnuť až do Liaojangu. Generál Oku zaujal Anšančan, ktorý Rusi dva dni s veľkou odhodlanosťou bránili, generál Kuroki ale vytisol Rusov z posícií pri Anpingu, Nodzu ale pokročil ku Tunsinpu, tak že teraz rovno idú na Liaojang, kde chcú ruského veliteľa Kuropatkina prinútiť k rozhodnému boju. Nateraz ešte nevedno, či sa Kuropatkin pustí tu do boja a či cúvne až do Mukdenu.

Počet japonskej armády, ktorá ide proti Kuropatkinovi, dľa petrohradských zpráv je nasledovná: Armáda generála Oku záleží v 3-tej divízie čítajúcej 16.000 mužov so 48 delami, v 4-tej divízie čítajúcej 16.000 mužov so 48 delami, 9-tej divízie čítajúcej 20.000 mužov so 60 delami; k nej pridaná je brigáda kavallerie čítajúcej

1000 mužov a brigáda artillerie čítajúcej 2000 mužov so 108 delami: spolu 55.000 mužov s 264 delami.

Armáda generála Nodzu záleží v 10-tej divízie čítajúcej 16.000 mužov so 48 delami, z 5-tej divízie so 16.000 mužmi a 48 delami, z gardovej divízie so 16.000 mužmi a 48 delami a z osobitnej brigády artillerie čítajúcej 2000 mužov so 108 delami, spolu s 50.000 mužov s 252 delami.

Armáda Kurokiho záleží z 12-tej divízie 20.000 mužmi a 60 delami, z 2-hej divízie so 16.000 mužmi a 48 delami, z 8-mej divízie so 16.000 mužmi a 48 delami a z osobitnej brigády kavallerie čítajúcej 1000 mužov, spolu z 53.000 mužov so 156 delami.

Armáda Kurokiho na okolí Liaojangu dľa jedných zpráav udáva sa na 140.000, dľa iných zpráav na 180.000 hlav mužstva rozličnej branže.

Macedonská otázka.

Udalosti na Balkánskom polostrove budia ešte vždy len obačy; v macedonskej otázke nič sa nepopravilo. Dohovor medzi Bulharskom a Tureckom zostáva púhou formálnosťou, lebo Turecko vyhýba vyplniť jeho najhlavnejšie punkty. Bulharská vláda predovšetkým usilovala sa vykonať, aby macedonskí ubehlici, ktorí v Bulharsku boli vydržiavani, mohli sa vrátiť domov, do svojich obcí. Porta neprotivila sa usporiadaniu vecí a v dohovore bulharsko-tureckom stránky pokonily túto otázku. Bulharské vrchnosti po podpísaní dohovoru robily nátlak na macedonských ubehlikov, aby sa vracali domov, do Macedonie. Ale akonáhle začal sa pohyb, porta sa osvedčila, že posledným termínom pre návrat ubehlikov musí byť deň 8. júla 1904. S druhej strany porta porobila poriadky, aby denne nepreputili cez hranicu viac, ako sto ubehlikov, a turecké vrchnosti surovým spôsobom začaly dozerat na prísne zachovávanie tohoto predpisu. Stávalo sa, že cez hranicu prepustili rodinu, ale jeden jej člen, ktorý bol stoprvým, musel zostať s tej strany hranice, na bulharskom území. Takým činom za dva mesiace od podpísania dohovoru, Turci vpustili do Macedonie len 6000 ubehlikov; 20.000 zostalo ich v Bulharsku a Turci spierajú sa vpustiť ich. Druhým vážnym nezachovávaním dohovoru je nedopustenie bulharského tovaru do Turecka. V smysle dohovoru dovážanie bulharského tovaru do Turecka má byť slobodné. Teraz Turci žiadajú, aby každý tovar, vezený do Turecka, mal pripojené potvrdenie od bulharskej vlády, že neobsahuje ničoho výbušného. Vyplnenie tohto predpisu spojené je s takými ťažkosťami a s takou ztrátou času, že dovážanie bulharského tovaru do Turecka je nemožné. V samej Macedonii je zle. Následkom lanského povstania, v ktorom pole nemohlo byť obrábané a v ktorom k tomu ešte i páliło sa, teraz v mnohých krajoch panuje hlad. Tureckí vojaci, nedisciplinovaní a nedostávajúci ani platu žijú z ubiedeného obyvateľstva. Kde tu ešte zjavia sa drobné čaty povstalecké, ktoré sa tvoria akiste z Iudí, privedených o majetok. Čaty tieto nemôžu sa borit s početným tureckým vojskom, ale aby však Európa tak ľahko nezabudla na Macedoniu, pro-

bujú dynamitom a inými výbušnými látkami pracovať proti železničným vlakom, ktoré sa tiahnu cez Balkánsky polostrov.

K povšimnutiu našim ľudákom.

Komu záleží na tom, aby naši privrženci poctivý katolícky kalendár dostali do ruky a nekupovali si planných, jarmočných, nekrestanských daromníč: tomu odporúčame kalendár, ktorý pod názvom «**Posol Svätého Antona**» 15. októbra vyjde z tlače.

Kalendár tento bude veľký, vkusne a bohato vystavený. Písaný je v duchu katolícko náboženskom a chce slúžiť aj spravodlivej veci ľudovej strany.

Sme toho presvedčenia, že pravý katolíck nemôže byť ľahostajným voči tomu, zdáľž ľud náš stojí a vytrvá na istej pevnej pôde politiky krestansko-ľudovej. alebo či dá sa zklátiť a odvrátiť od tejto politiky a či uviazne v nečinnosť a ľahostajnosť. Je isté, že oslabenie ľudového presvedčenia v ľudu malo by za následok to, že *katolíci utratili by jedinú hradbu svoju, ktorú majú v strane ľudovej.* Tak sa zdá, že takéto následky boly by našim nekatolíkom vítané i preto nastrájajú v tlači svojej — ktorú tiež ľudovou pomenovali — úklady proti strane ľudovej, chcejúc takto schytiť ľud náš katolícky a dôveru jeho pre seba. Nikto však nevie, lebo neskúsil, čo by nám taká nekatolícka «ľudová» politika dosiaľ dala, alebo čo by nám dať chcela a vstave bola. Kto nenie slepý, dobre posúdiť musí, že politika vyžaduje veľkú obozretnosť a že jej nepostačí prázdny krik novinársky bez práce. Takáto bezúspešná a nekatolícka politika môže mať len *jediný istý následok, že otrásie pod nohami katolíkov istú pôdu strany ľudovej a napomôže k víťazstvu tým liberálom,* ktorých sme v hrozných zápasoch tak zdarne porážali. I prechovávať musíme to podozrenie, že nenaškí, nekatolícki «ľudoví» páni na tomto aj vedome pracujú. Veď nás skúsenosť učí, že takí ľudoví vodcovia, ktorí z nepatrných osobných príčin zadravovali sa do ľudovej strany, svoju ľudovosť pri voľbách preukazovali s tým, že činne i nečinne napomáhali liberála. (Tak stalo sa na pr. v okrese ružomerskom pri posledných voľbách.)

Za takýchto okolností je vážne zvlášte pre svornosť nás katolíkov, aby sme upevnili v ľudu našom pravé ľudové presvedčenie. A tejto úlohe chce zodpovedať aj kalendár ten, o ktorom práve píšeme.

Krámska cena kalendára tohoto nového bude **30 kr.** Predplatitelia noviniek «**Posla Sv. Antona**» obdržia ho za **20 kr.** Noví ale predplatitelia, ktorí sa k spomenutým novinkám od 1. aug. tohto roku hlásili a celoročný predplatok (2 koruny) im doposlali, obdržia tenže kalendár **zdarma.** Kto objedná 12 kusov, platí za ne **3 koruny.** Pri objednávke najmenej 50 kusov srazíme z ceny **40 procentav,** tak že na jeden výtisk pripadne len **18 kr.**

Poštové trovy platíme si sami, ale len v tom páde, keď nám peniaze vopred doposlané budú. Pri objednávkach neplatených vopred, poštové trovy platí si patričný objednávateľ.

Do 20. septembra prijímame oznamy kresťanských firiem a počítujeme im tiež lacno. Prosíme našich horliteľov a priateľov, aby sa za tento, k dobru ľudu slúžiaci podnik zaujali a u nás čím skôr dali sa predznačiť na drobný odpredaj našich kalendárov, aby sme im ich po vyjdení hneď doručili.

Všetky dotazy a dopytovania v záležitosti tejto ráčte upraviť na adresu: «**Posol Svätého Antona**», **Buda-pest, VIII., Szentkirályi-u. 28.**

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Civilné manželstvo.

Čo každý katolík myslieť a súdiť má o ponížení sviatostného manželstva manželstvom civilným, vyhlásili slávne neomýlni strážcovia zákona Kristovho, rímski pápežovia: Pius IX. a Lev XIII. nazvávajú civilné manželstvo «*hanobným konkubinátom*» «*súložníctvom*».

Lev XIII. mlúviac o pôvode civilného manželstva praví: «zločin nektorých z časov prvších v tom záležal, že manželstvo len v nektorej veci napádali, v našich však časoch sama podstata jeho má byť zvrátená... Falošnou filosofiou a špatným životom nakazení nič tak neradi nenesú, jako poslúchaf. Preto snažia sa, aby nielen jednotlivci, ale i rodiny a celá spoločnosť ľudská pánstvo Božie pyšne zo seba ztriasla... preto nechcú trpeť, by manželstvo cirkvi podriadené bolo.» Tak slávnej pamäti veľký pápež Lev XIII. A odboj tento ľudí zvrhlých, Bohu, cirkvi neposlušných vo veci pre štát a spoločnosť vysoko dôležitej, pravím *odboj*, ktorý pre štáty hrozné mať bude následky, štáty liberálne nepochopiteľnou zrovna ľahkomyselnosťou ešte podporujú.

Manželstvo civilné zásadne hájiť prieči sa nielen zásadám katolíckym, ale i právu prirodzenému, pretože manželstvo i zo stanoviska prirodzeného zvláštnym spôsobom s náboženstvom súvisí.

Záväzné manželstvo civilné, ktoré vo väčšine štátov Europejských zavedeno je, čili predpis, že každému cirkevnému soslaniu — sobášu — soslania civilné predchádzať musí, je *najväčším*

attentátom štátu na posvätné právo cirkve. Avšak i takzvané fakultatívne slobodné manželstvo civilné, (v Anglii, Spojených Štátoch severoamerických) všeobecne zavedené znamená odpad štátu nielen od cirkvi, ale i od zásad náboženstva čiste prirodzeného, pretože dáva sa ním možnosť profanácie náboženstva i takovým, ktorí by jinak predpísanému radu náboženskému sa poddali a tým sami v náboženstve pevnejšie sa utvrdili.

Povážime-li konečne, že civilné manželstvo je zplodencom náboženskej, sociálnej, politickej revolúcie (povstania v Nizozemsku, hruzovlády Cromvelovej, francúzskej revolúcie), že vedie k rozvodom, k slobodnej láske, k anarchii v rodine a štáte, že slobodné zednárstvo — fraimaurerstvo — stupenci liberálneho nekresťanského svetového názoru pre civilné manželstvo horlia, je peťrné, čo verný katolík a každý šľachetný človek vôbec o civilnom manželstve súdiť má. «Od manželstva civilného k láske slobodnej len krok je» praví Leroux, «potom ide to bez zadržania k odkresťaneniu rodiny a štátu». A veľký Savigny praví: «Občanský sňatok — civilné manželstvo — vedie prirodzene a nutne k neobmedzeným rozvodom manželským a odtiaľ otvorená je cesta k anarchii spoločnosti».

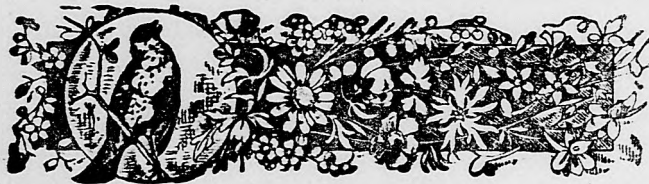
V Paríži v štvrtom roku po zavedenom manželstve civilnom rozvedeno bolo 20.000 t. j. dvadcaťtisíc sňatkov. A u nás len v jednom jedinom roku 1902 bolo rozvedeno 2614 manželských párov.

K takým koncom dospela kresťanská Európa!

Jako prv pred Kristom v pohanstve páska manželská pretrhnutá bola, tak i dnes. Mnohí pásku manželskú už pretrhli a chcú, aby manželstvo bolo rozlučiteľné, aby nebolo sviatosťou, ale bolo len smluvou pred svetským úradom uzavrenou. Zavedením civilného manželstva posvätná žiara manželstva obklopujúca zmizla, a zo stavu manželského stala sa trhovú smluva, ktorá sa menuje sňatkom občianskym. Zavedením civilného manželstva zmizla tiež všeliká naprostá záväznosť manželov, zmizla i všeliká láska, svornosť a šťastie medzi manželami. «Civilným manželstvom uvoľnili sväzok manželský, podkopali rodinu, zneuctili ženu, v záhubu uvrhli potomstvo, a nenajdu úzdu, ktorou by volnosti tej medze položili». Toto sú slová slávnej pamäti veľkého pápeža Leva XIII. v jeho výbornej en-

ciklike «Arcanum divinae» dno 10. febr. 1886. — «Sancta res est matrimonium et ideo sancte tractanda» t. j. svätá je vec manželstva a preto sväte má sa s ňou zachádzať. Catechism. Rom. P. II. cap. 8. qu. 13. 16. 18. A hľa, záležitosť tak dôležitú, tak svätú, jako je sväzok manželský, vlastníctvo eminentne cirkevné, strhli na seba vlády a parlamenty nekresťanské, žido-zednárske, liberálne a ztrhaly z nej všetku ozdobu jej, ba učinili z nej «vec kanálovú» pravím schvalne «stoku», ktorou by všetká mravná rakovina zpusťlých zhýralcov sa odvádza, avšak nie zo spoločnosti, ale do spoločnosti štátnej, ku jej zkaze a záhube!!

Andrej Rojko,
56ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

BESEDNICA.

Dedinský rychtár.

Čo je pre krajinu jedno slatočné ministerium; čo je re stolicu jeden poriadny nadžupán; čo je pre okres tatočný, svedomitý a usilovný hlavný slúžny: to je pre obec dobrý rychtár. Môže byť požehnaním obce, ale aj liatbou, lebo môže vykonať mnoho dobrého, ale aj mnoho zlého. Rozumným a spravедlivým zastupovaním úradu napomôže dobrobyt občanov; kdežto naničhodný rychtár je opravdivou kliatbou, ebo následky nesvedomitého šafárenia aj neskorší potomci budú cítiť. Aby to ct. čitateľ lepšie pochopil, za príklad predstavím dve ediny.

Keď čez Krakovú prejdeme, prekvapí nás tá čistota a príkladný poriadok, ktorý na vše strany vidíme. Každý om obsadený je ovocnými stromami. Ku každej streche retý je rebrik, hák a po pri nich na zemi sud s vodou. V prostredu dediny — na takom mieste, ku ktorému v čas nešťastia ľahko možno pristúpiť, stojí drevené stavisko, v ňomž je strekáč, vóz so sudom, rebriky a háky. e pravda, že tu málo kedy býva požiar, ale keď predsa vypukne, prekazia ho v šírení bystrí občania. Neztratia lavu a nezahájajú, lebo na prvý znak rychtár na nohy skočí a rozkazuje. Občania ale nemudrujú, nelamentujú, le poslúchajú veliteľa svojho a pracujú usilovne.

Veľmi milo dotkne sa pocesného, keď vidí, ako blištia sa od čistoty kostol, fara, škola a iné obecne taviská.

Jaký poriadok panuje v obci, tak podobný spatríme pri riadení obce, a pri všetkých obecných záležitostiach. Tu veru nenie zaostalosti (reštanccii) ani pri obecných, ani pri stoličných poriadkoch. Jahnáhle nastane čas takejto práce, na rozkaz rychtára každý odbaví svoju robotu, tak, že, čo sa inde týždeň vlečie, tu to odbavia za jeden-dva dni. Aj v chotáre panuje ten najväčší poriadok. Role, lúky, pašienky, ovocné zahrady a horu nikto nepovažuje za ľudský majetok, z ktorého hoc kto dľa vôle kradnúť by mohol. Pozor dáva každý jak na svoj, tak aj na cudzí majetok, lebo vie, že keby sa škoda stala, neprehliadnu ani švagrovi, ani kmotrovi. Pán rychtár súdi chytre, prisne ale spravедlive. A súd zaraz uskutočnia, lebo len tak si kto povšímne trest. Celá obec bojí sa rychtára, ale spolu aj ctí ho. Je pravda, že majetnejším nepáči sa trest, a šomru, keď s nimi tak zachodí ako aj s chudobnými: ale pritom všetkom uznajú, že rychtár, ktorý jednúc hoferom bol, taký poriadok uviedol, aký nebol predtým, a že aj záležitosti obce lepšie sa majú, ako volakedy. To uznal sám hlavný slúžny. Preto občania radnej sa podrobia spravедlivým súdom, len aby tak zle nebolo, ako jednúc. A potom o koľkých obciach povie slúžny: «V celom okrese neni taký poriadok, aký je v Krakovej, ale ani takého rychtára nenie».

Ale predsa kto je tu rychtárom, keď ho tak vychvalujú? Navštívme ho v jeho vlastnom príbytku, a čujme od neho, čo je vlastne tajomstvom udatnosti a chváli jeho. Nebýva vo veľkom a škridlou pokrytom dome, ale hľa v tej uličke pod slamenou strechou vidieť tabuľu, ktorá označuje bývanie rychtárovo.

«Vitajte!» slovami ide nám v ústrety šumnej postavy rychtár. «Nech sa vám páči bližšie do môjho skromného príbytku. Ďakujem, že ste ma poctili návštevou. Aké šťastie pre mňa!»

Vkročím dnu. Domáci nevedia mi najst miesta, takí sú zdvorilí. Bývanie pozostáva z dvoch izbičiek a z kuchyne; samosebou sa rozumie, že patria k nemu aj hospodárske staviská. V jednej izbe býva rodina, v druhej je takzvaná kancelária. V jednej tá istá čistota, ktorá aj v druhej. Na stole ležia úradné knihy jedna dri druhej, aby byly vždy po ruke. Pri stole lavice, pre predstavených obce. Blízo obloka truhla, kde držia obecne peniaze a dôležité listiny. Na stene visí obraz s podobizňou pápeža a druhý vyobrazuje kráľa, znaky to vernosti ku cirkvi a vlasti.

Sadol som si a povedal, že som spisovateľ; rád by sa dozvedieť čo-to o ňom, lebo prekvapil ma poriadok, ktorý na všetky strany panuje; viditeľný znak toho, že rychtár svedomite zastupuje svoj úrad.

Po tomto na krátko vyrozprával životopis svoj, ktorý ja — za dobrý príklad — sem naznačím.

«Nebohí rodičia moji boli chudobní hoferi, a ja tiež, ale statoční, nábožní a dobrí ľudia. Za najväčšiu zásluhu jejich to držím, že ma dali do školy chodiť, za toto ich aj teraz požehnavam. Mnoho ráz hovorievali: keď sme aj nenie majetní, ako tí, u ktorých chlieb si vyrábame, ale zato synu môj, môžeš nadobudnúť tolko vedy, jako

jejich deti, lebo Boh láskavý nerozdával rozum dla majetku. Už sa usilovne, to ti k dobrému bude slúžiť, čo sa naučíš.

Poslúchol som napomenutie a s pomocou Božou vždy som bol medzi prvými žiakmi. To bola najväčšia radosť mojich. Dobrý môj učiteľ — daj mu Bože ľahký odpočinok — neraz hovoril zartovne školákom mojím: «Jak Števkó vždy bude taký usilovný a dobrého držania, uvidíte, jednú rychtár bude z neho». A čo predpovedal, to sa splnilo. Rodičia aj vtedy ma držali prísne, keď som bol mládencom; veru nedovolili, aby som sa túlal po nociach a vysedával v krčme. Rodičia moji nepili, ani mňa nezvykali k tomu. Ale veď načo by bol kde chodil? Pán učiteľ dával mi knižky a novinky, tieto som čítaval a rodičia s radosťou ma počúvali. Kedy-tedy šli sme k pánu učiteľovi, a on rád nás poučal a besedoval s nami. Ale zato nebočil som od dobrej spoločnosti, a keď bol čas na to, zabavil som sa. Rodičia mi to nezabráňovali, ba radi ma pustili na poriadnu zábavu, ale okolo pol noci musel som byť doma. To hovorievali moji starí, že korhelovanie a nemelčice robí nenie zábava, s tým duša sa zabíja. A mali pravdu. Takto som rástol pri dobrej výchove a prísnom držaní, pokiaľ ma neodobrali za vojaka, Na veľký úžitok bolo mi to, čo som sa v škole a doma naučil, najmä ale prísny poriadok. Nebol som dlho obecným vojacom, ale čím skôr zostal som poddôstojníkom, domov prišiel som s tromi hviezdami.

«Teraz synu, ak sa ti páči, ožeň sa, povedali otec, ale dobre si pozri tú, ktorú si vezmeš; my radi budeme ju vidieť v dome našom. Myslím, ako poriadneho šuhaja, aj gazdovia by ňa radi, ale ty nehľad na majetok, lež na statočnosť, pracovitost a na dobrosrdečnosť, takto spokojný život budeš mať.»

Poslúchol som rodičov aj v tomto, a môžem povedať, neobanoval som. Manželka moja pochádza z chudobného hoferského rodu. Zavčasu zostala sirotou, ale mala tak statočných a mravných rodičov, ako aj ja. Nečakalo na ňu veľké dedičstvo, ale predsa mala za toľko, že svadbu zo svojeho sme si odbavili. Boh nás neopustil, ale pomáhal nám pri všetkom. Pri neunavnej usilovnosti s roka na rok rástol chatrný majetok náš, tak, že sme nikdy netrpeli núdze. No a tieto tri pekné a dobré deti viac sú hodné, ako hoc aký majetok.

Rodičia moji jeden po druhom odomreli. V tom spokojnom povedomí lúčili sa so svetom, že vychovali zo mňa človeka hodného, ktorý nikomu nebude na obťažnosť. Jejich poslednému žehnaniu môžem ďakovať blahobyť, ktorý v dome mojom panuje. Nech im dá Pán Boh sladký odpočinok.

Časom dostal som sa medzi predstavených obce spolu aj so súdruhmi mojimi. Ako taký, vždy som držal pred očima to, čo k dobrému slúžilo jak dedine tak i spoluobčanom mojím. Pravidlo moje bolo: najprv tí a potom ja.

Bude tomu desať rokov, čo sme sa chystali k rychtárskej voľbe. Ja ani som len nemyslel na túto hodnosť, už aj preto nie, lebo istý Valent Melo s celou dychtivosťou

bazil po rychtárskej palici, a preto nešanoval peniaze na kortesačku. Privrženci jeho veľa vína a pálenky vyslopali uňho, ba aj u žida spravili hodné konto. No, ale škoda bolo toľko troviť. Môžem povedať, neobyčajným spôsobom zostal som rychtárom. V jednu nedeľu pán farár odkázali pre mňa, Keď som prišiel na faru, takto ma oslovili: «Synu, neecheš byť rychtárom? Lebo konečne musí byť akýsi poriadok v dedine, nesmieme zostať pri terajšom neporiadku. Čo by bolo z dedinčanov? Teba držím súčasne za rychtára. Čo povieš na toto?»

«Pán farár môj, to nenie pre mňa. Veď ja som len chudobný hofer, keby aj chcel byť rychtárom, nemôžem. Ja nemôžem tak robiť ako Valent Melo, ktorý silou-mocou driape sa za tým. Ale ak by to bola Božia vôľa, s radosťou prijmem vyznačenie toto, a usiloval by som sa hodným byť dôvery občanov» odpovedal som.

Čo sa stalo po tomto rozhovore, neviem, lebo o tom so mnou nikto nevyprával, ale tým viac chodili pán farár, učiteľ a notárius od jedného gazdu k druhému. Ako som počul, jednému sa nepáčil môj nízky stav, druhému môj chatrný domček, tretiemu diaľka, v ktorej bývam, ale proti statočnosti mojej nikto nerobil námietky.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Kráľovské knieža Otto, ako z Viedne oznamujú, došiel dňa 29. augusta popoludní z Bad-Hallu do Viedne. Kráľovské knieža, ktorému liečba veľmi osožila, odcestuje onedlho so svojim dvormajstrom, s poľným maršalom Dublevszkym, na niektorý svoj statok do Haliče, kde bude poľovať.

Nový vychovávateľ dediča srbského trónu. Z Paríža oznamujú, že kapitán Levasseur, člen koloniálnej armády, ktorého si vyvolil srbský kráľ Peter I. za vojenského vychovávateľa svojho syna, dostal viacročný urlaub a v najbližších dňoch odcestuje do Belehradu, aby zaujal svoj novší úrad.

Sjazd nemeckých katolíkov v Regensburgu v Bavorsku zahájený bol dňa 21. augusta za veľkej účasti nemeckých, taktiež i cudzozemských katolíkov a zaoberal sa aj s bojom protialkoholizmu. Ohľadom zamedzenia pustošenia nemierneho pitia liehových nápojov prijal sjazd nasledovné resolúcie: 1. Musia sa podporovať, poľahky založiť katolícke spolky striedlivosti na ochranenie opilcov a ku poučeniu katolíckej mládeže. 2. Musí sa venovať väčšia starosť na literatúru proti alkoholizmu. 3. Musia sa rozširovať nápoje, v ktorých niet liehu a konečne 4. súčasťnia sa na sjazde proti alkoholizmu vydržiavať sa majúcom roku 1905. v Budapešti. — Veru je toto vec chválhodná.

Púť. Slovenskí katolícki veriaci jozefovskej farnosti v Pešťbudíne usporiadajú dňa 11. septembra (v nedeľu) púť na milostivé miesto Maria Remete. Pútnikov povedie velebný pán Edvard Sándorfi, redaktor, ktorý v chráme milostnom bude slúžiť svätú omšu a kázaf bude po slovensky. — Vyzývajú sa teda slov. veriaci o valnú účasť. — V páde nepriaznivého počasia odloží sa pobožnosť na budúcu nedeľu.

Pamätné tabule mramorové na Alžbetinom moste teraz rapravujú do pokračných budov mosta. Na dvoch tabulach bude so zlatými písmenami vyrytú nápis, že most postavili pod panovaním uhorského kráľa Franca Jozefa I. a pod vladárením ministerského predsedu grófa Karola Khúen-Héderváryho a ministra financií Ladislava Lukácsa 10. októbra r. 1003. Na druhých dvoch tabulách bude sa zas skveť nápis, že Alžbetin most vystavili na štátne útraty pod vladárením nasledovných ministrov kupectva: baróna Ernesta Daniela, Alexandra Hegeďüsa, Ferdinanda Horánszkeho a Ludvika Lánge roku 1898—1903.

Správa budapešianskej university vydala po tieto dni svoju ročnú zprávu, dľa ktorej v prvom polroku minulého učebného roku 1903/1904 zapísalo sa na všetkých štyroch fakultách university dovedna 6426 poslucháčov. V druhom polroku zapísalo sa už menej, totiž len 5703 poslucháčov. V prvom polroku delila sa ľudnosť university nasledovne: juristov bolo 4006, poslucháčov filosofie 1537, poslucháčov lekárstva 789 a teologov 94. V druhom polroku bolo: juristov 3392, poslucháčov filosofie 1536, poslucháčov vedy lekárskej 780 a teologov 95. Zajímavé je podotknúť, že zpráva nepodáva výkaz o ženských poslucháčoch university, kdežto počet týchže s roka na rok stúpa. Ohľadom náboženstva bolo v prvom polroku zmedzi 6426 poslucháčov: rím. kat. 2695, židov 2265, evanjelikov reformátov 674, evanjelikov augš. vyznania 471, starovercov 172, grécko-katolíkov 114, unitárov 13 a bezkonfessionálnych 2. V druhom pol roku zmedzi 5703 poslucháčov university bolo: rím. kat. 2381, židov 2000, evanjelikov reform. 616, evanjelikov augš. vyznania 433, starovercov 144, grécko-katolíkov 114, unitárov 13 a bezkonfessionálnych 2. — Minulého učebného roku prednášalo na univesite 267 univerzitných profesorov. Rádne výdavky university na rok 1903. činily 2,867.310 korún.

Namiesto polievky, káva. Z Viedne oznamujú, že minister vojny vydal nariadenie, dľa ktorého odtaz už nebudú dávať vojsku polievkové konzervy, to jest vojaci už nebudú viac jesť rano zapraženu polievku. Namiesto toho budú rozdávať kávove-konzervy, ktoré stoja poltreťa haliera, kdežto polievkový konserv stál len dva haliere.

Nové dopisnice prídu onedlho do obehu. Na týchto nových dopisniciach bude malá rubrika pre meno a pre byt dopisovateľa. Tieto dopisnice zaviedli v Rakúsku do obehu minulý mesiac a sa veľmi dokázaly, lebo keď adressátovi nemožno doručiť dopisnicu, aspoň sa vie, komu sa má zpät poslať.

Telefon vo Fraštáku už otvorili. Telefon spojený je s nitrianskym vodítkom. Z príležitosti otvorenia telefonu bola hostina.

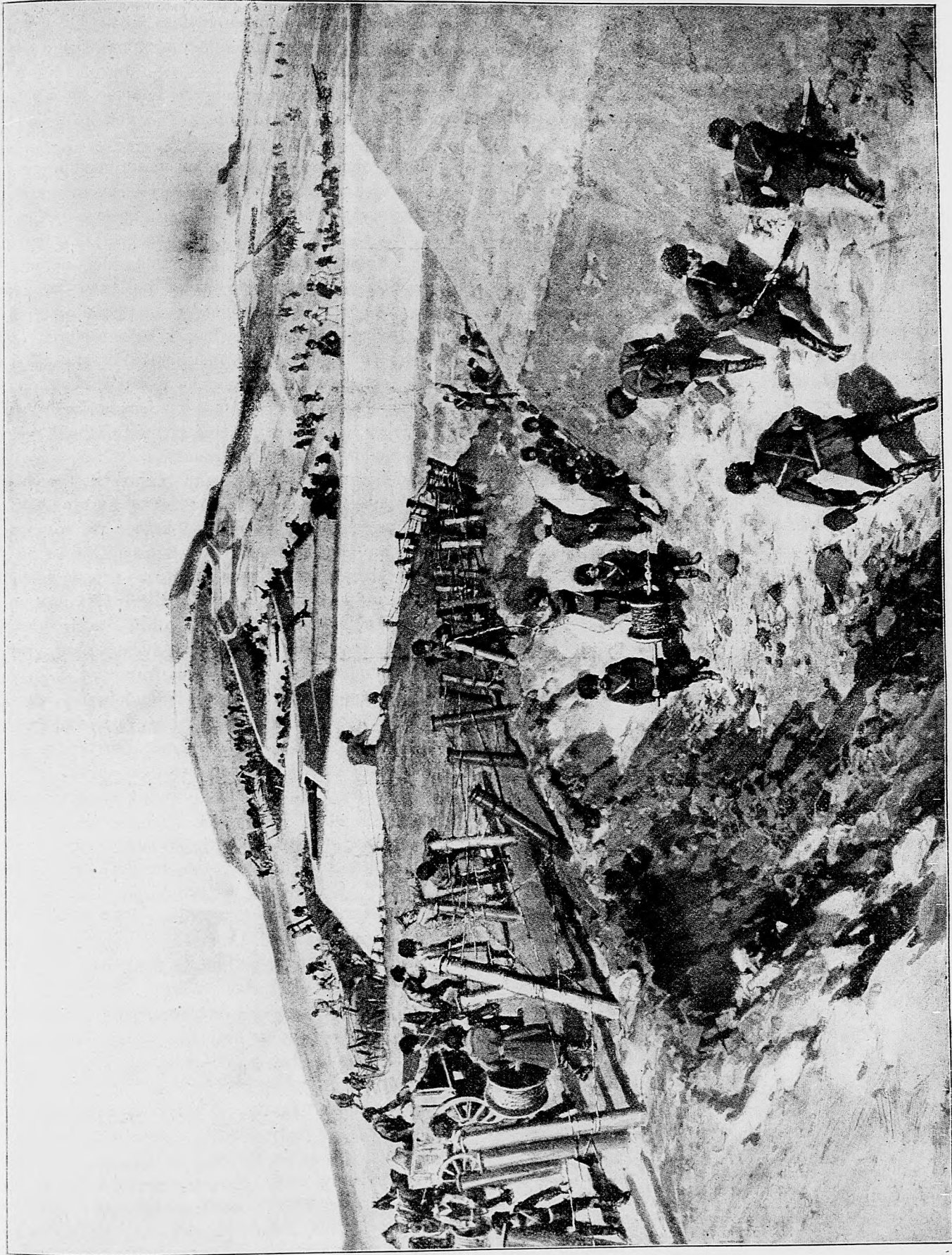
Boj s vlkami. V chotári obce Lejusa (st. ung.) zbadali obyvatelia minulé dni vlkov. Prípad oznámili horárovi v Ó-szászi, Tomášovi Polyákovi, ktorý šiel s ľudmi na postriežku a dvoch mladých vlkov aj zastrelil. Po výstreloch napadla Polyáka mater vlčat. Polyák strelil i na ňu, ale ju netrazil, na čo sa vrhla naňho. Polyák sa bránil s kolbou pušky a na šťastie aj sa mu podarilo odohnať vlčicu, tak že šťastlivo vyviazol z hrozného nebezpečia.

Predal svoju ženu. V Terni (Taliansko) kde zamestnáva najväčšia talianska účastinárska spoločnosť na vyrábanie oceľových predmetov na tisíce ľudí, uzavreli minulé dni dvaja robotníci neobyčanu smluvu, samo sebou sa rozumie nie pred kráľovským notárom. Robotník Giovannini totiž predal na základe spoločného dohodnutia svoju ženu Terezu robotníkovi Santemu za rovných tisíc lír. Čo robí kúpu čudným, je tá okolnosť, že žena Giovanniniho má už troje detí a i teraz hľadá v ústrety rodinej udalosti. Deti si soberie so sebou ku novému manželovi. Sante zas odovzdal Giovannimu svoju ženu Annu, ktorá mala dosavád len jednu dcérku. Kúpu uzavreli tak statočne, že Giovannini odovzdal Santemu aj veno, ktoré dostal so svojou ženou. Ponevadž sa kúpa udala pri pokoji a sú s ňou spokojné obidve stránky, preto ani vrchnosť nezakročila a tak zvláštne manželské páry obdivuje mnoho ľudí.

Lapili vlamača. Stolnobelehradská policia lapila jedného nebezpečného vlamača, práve keď chcel vykradnúť jedon hodinársky a zlatnícky obchod. V noci videla policajná patrola vystúpiť zo sklepu Bélu Ungváriho jednu podozrivú postavu, ktorá zazrúc policajtov, dala sa na útek. Policajti uiekali za ním, ale ho nedohonili, ale za to ráno ho vystopovali. Vlmač ukradol zo sklepu len niekoľko hooíniek, ktoré pohádzal do kanála. Volá sa Filip Polaček, je 35ročný a pochádza z Pakšu. Pre podobné kúsky bol zavretý už šesť rokov. Zaviedli prisne vyšetrovanie, lebo má sa za to, že vlmač má aj spoluvinníkov.

Vlámal sa do kostola Z Ružomberku píšú: Po tieto dni za včas rana vlámal sa 18ročný Matej Kontut obyvateľ z Malej Poruby do Kalváriakostola, aby ukradol kostolnú skryňku, z ktorej ale na šťastie práve deň pred tým vybrali peniaze. Náhodou sli okolo dva ľudia, ktorí zbadali, že jedno okno na kostole je vybité. Tí šiac zlé skríkli cez okno do kostola, na čo vlmač odpovedal, že aby ho nebantovali, lebo že tu je kostolník a čistí chrám. No odpoveď bola podozrivá a preto vlamača odvedli na mestský dom, kde sa krádeži aj priznal.

Nešťastie v papierovej fabrike. 14ročná dievča Ludmilu Kačovie rodom z Vlkolína (st. liptovská), ktorá pracuje v ružomerskej fabrike na papier, stihla smrteľné nešťastie. Vymetala rano o 6. hodine smeti zpod jedného stroja, keď zrazu stroj pohli a nešťastné dievča dostalo sa do stroja, ktorý ju roztrhal na kúsky.

Opravenie porúchaných port-arturských šiancov.

Králova milosť. Z Lvova oznamujú, že jeho veličenstvo kráľ z príležitosti svojich narodenín omilostil 21 husárov a jedného poddôstojníka 12. husárskeho pluku, ktorí sa vzbúrili lanského roku proti predĺženiu šročnej vojenskej služby a pre ktorý priestupok odsúdil ich vojenský súd na 5—12 mesiacov žaláru.

Ludnatosť hlavného mesta. Štatistický úrad hlavného a sídelného mesta Uhorska teraz podáva zprávu o ľudnatosti hlavného mesta, dľa ktorej počet pôrodov značne klesol. Dosavád totižto padlo na každých tisíc obyvateľov 30—40 pôrodov, kdežto lanského roku len 27·7. Táto okolnosť zapríčinila to, že ačpráve počet obyvateľstva sa zvýšil, počet pôrodov o 1131 klesol. Dľa výkazu štatistického úradu takéto klesnutie sa ukázalo i po druhých veľkých mestách cudzozemska. Zpomedzi osemdesiatpäť miest Európy, ktoré majú vyše 100.000 obyvateľov stojí Budapešť ohľadom počtu pôrodov na 49. mieste, tedy pred Londýnom, (na tisíc obyvateľov 26·2 pôrodov), pred Berlínom (22·8) a pred Parížom (20·3). Lanského roku narodilo sa v Budapešti 21.923 detí a sice 11.318 chlapcov a 10.605 dievčienec. Najviac detí narodilo sa v VII., VIII., IX. a v X. okrese, najmenej vo IV. okrese, nakoľko na tisíc ľudí padlo len 17 pôrodov. Zpomedzi novonarodených detí bolo 5954 nezákonných, tedy skoro jedna tretina. Ohľadom náboženstva bolo zpomedzi novonarodeniatok 63·6 percentov rím. katolíkov, 20 percentov židov, 9·3 percentov evanjelikov reformátov, 5 percentov evanjelikov augš. vyzn., 1 percent grécko-katolíkov a 1·1 percent iného náboženstva. Dvojčiek narodilo sa 215 párov. V 73 pádoch narodili sa dvaja chlapci, v 63 pádoch dve dievčence a v 79 pádoch jeden chlapec a jedno dievča. Mrtve narodených detí bolo o 16 viac, než lanského roku.

Ohne v Spiši. V Strážach pri Poprade dňa 16. aug. znovu bol oheň, zhorely štyri stodoly. — V Poprade dňa 12. aug. celkom zhorela pila Glesingerová.

Stavba chrámu na Vrútkach. Dávna žiadosť rím. kat. veriach na Vrútkach sa už onedlho splní. Po tieto dni totiž začali už robiť prípravy ku stavaniu chrámu. Stavbu sverili na podnikateľa Stanislava Zachara. Cirkev postarala sa i o to, aby tie hroby, ktoré padnú do priestora, na ňomž bude sa stavať chrám, byly exhumované. Toto sa stane pod dozorstvom polície.

Pouličný boj. Z Prahy sdeľujú: Vo vonkajšom predmestí Žižkov zvanom udala sa po tieto dni medzi políciou a asi sto hláv počítajúcim zástupom srážka. Zástup chcel násilím vyslobodiť niekoľko vojakov, ktorých polícia viedla do väzenia. Dali sa do policajtov a hádzali do nich kamene, tak že viacerých ranili. Policajti sa zpočiatku šablami bránili, ale keď videli, že pouličný zástup nechce popustiť, strelili viackrát doňho revolvermi. Dvaja ľudia, medzi nimi jeden kováčsky tovaryš, boli povážlivo ranení.

Odškodné za zabitého železničného úradníka. Otec Arnolda Vlassitsa, ktorého — ako známo — zabili Malo-rudinčania, zaviedol proti obci pravotu o odškodné, lebo zavraždený syn bol jeho jedinou podporou. Pýta

60.000 korún a krem toho žiada, aby na tom mieste, kde sa úžasná vražda udala, dala postaviť obec pamätnú kaplnku.

Nešťastie na jednom výlete. Z Brna sdeľujú: V Trebitri z príležitosti jubiläuma veteránskeho spolku sriadili veľký výlet, na ktorý sa išlo niekoľko sto osôb. Keď šli výletníci čez most jedného potoka, most sa pod farchou srútil a asi sto osôb, zväčša deti, padlo do potoka a utrpelo ľahšie úrazy.

Boj s cigáňmi. Na krajinskej ceste medzi Szatmárom a medzi obcou Batiz pristihla jedna žandárska patrola cigáňsku karavánu, práve keď chcela olúpiť kupca Antona Kleina z Visky (st. marmarošská). Žandári pospiechali na pomoc kupcovi a keď toto videli cigáni, ušli aj s pokradenými vecami do jednej rozsiahlej tably kukurice. Žandári strelili po nich, na čo cigáni tiež odpovedali strelbou. Nastal tuhý boj, v ktorom štyria cigáni ťažko ranení ostali ležať v kukuričništi, ostatní ale ušli. Cigánov potom žandári dohonili a zatkli. Vysvitlo, že osem vozov cigánov byly plné pokradených vecí. Obyvateľstvo je tej mienky, že početné požiare na okolí zapríčinili nezbední potomkovia Faraona.

Radšej volil si smrť, ako žalár. Z Temešváru došla zpráva o nasledovnej udalosti: Alexander Kiss, kaprál 39. pešieho pluku spáchal krádež ale ho zbadali a preto ho chceli posadiť do väzenia. Zaviedli ho do inšpekčnej izby, kde musel čakať, než ho vypočujú. Medzi tým šiel jeho pluk s hudbou na manévre. Poddôstojníci čujúc hudbu, bežali ku oknu a dívali sa na pochod. Alexander Kiss vidiac, že naň nikto nedáva pozor, strhol so steny jednu nabitú flintu a sa zastrelil.

Cholera v Persku. Z Londýna sdeľujú, že v Persku zúri strašná cholera, ktorej padlo v obeť posavád dvestokrátisíc (?) ľudí. Len v hlavnom meste Teherare zomrelo na cholera tridsaťtisíc ľudí, tojest desiata čiastka obyvateľstva. Časopisy, medzi nimi aj úradný časopis prestal vychádzať.

Osud kráľovraha. Z Belehradu oznamujú: V noci s piatku na sobotu min. týždeň strelil jeden obecný vojak, istý Sapira Ristič na svojho kapitána Michala Trifunaca dvakrát z vojenskej flinty a ho na prsách a na ramene smrteľne ranil. Útok spáchal vojak preto, lebo ho dal kapitán zavreť na päť dní. Sapira Ristič po útoku strelil do seba a klesol mŕtvý na zem. Kapitán Trifunac bol jeden zpomedzi srbských kráľovrahov, a jako sa hovorí, on strelil prvý na kráľovnú Dragu. Kapitán bol známy čo nemilosrdný a násilný človek, ktorého vojaci nemali radi.

Cyklon v St. Louisi. Z New-Yorku sdeľujú, že v St. Louisi zúril minulý týždeň obrovský cyklon, ktorý narobil mnoho škody i v meste, i na výstave. Viac osôb bolo usmrteno a mnoho povážlivo raneno. Krem toho srútilo sa i viac verejných budov, medzi nimi aj katolícky sirotinec. Most nad riekou Missisipi cyklon značne porúchal.

Narukovanie a urlaubovanie vojakov. Spoločný minister vojenských záležitostí vydal o narukovaní re-

krútov a o urlaubovaní vyslužených vojakov nariadenie, dľa ktorého rekrúti všetkých sborov a vojenských ústavov narukujú 10. októbra. Jednoročných dobrovoľníkov a rekrútov námorníctva zavolajú na 3. októbra. Náhradných rezervistov zavolajú na osemtýždňovú službu. Vyslúžených vojakov prepustia po troch, po piatich týždňoch po narukovaní rekrútov, dľa toho, ku ktorému regimentu patria.

Cisár Sahary v núdzi. Jedon belgický časopis sdeľuje, že Jakub I., cisár Sahary odhodlal sa, že všetky svoje v cudzích štátoch ležiace majetky odpredá a preto oslovil tých, ktorí chcú uzavrieť s ním kúpu, aby sa hlásili uňho na jeho europskom «vyslanstve» v Brüsseli. Jakub I. má rozsiahle majetky po Francúzsku, mnoho hôr a krem toho v Paríži šesť domov.

Zlodej kazanskej Bohorodičky. Po tieto dni podarilo sa ruskej policii lapiť zlodeja, ktorý počiatkom leta ukradol svetochýrny obraz kazanskej Bohorodičky. Zlodej menuje sa Cajkin a dosavádne vyšetrovanie zistilo o ňom, že aj so svojou manželkou riadne sprevádzal svätokrádeže a okradol viac chrámov. To isté urobil aj v Kazane. So svojou ženou najal si neďaleko chrámu byt a ustavične sa modlili pri zázračnom obraze Bohorodičky, tak skrúšene, že podarilo sa im dostať sa do kláštora, kde ich veľmi uctili, ako pobožných pútnikov. Krádež previedli v tú noc, keď mníšky a celé kláštorné osobníctvo modlilo sa pri hrobe zosnulej predstavenej kláštora. Manželský párik ukradol vtedy nielen drahokamami okrášlený obraz Bohorodičky, lež sobrali aj jedon zo zlata zhotovený obraz Spasiteľa. Keď prekutali byt Cajkinovcov, našli v ňom mnoho drahokamov, o ktorých zistili, že pochádzajú z obrazu Spasiteľa. Obraz ale nenašli, pravdepodobné je, že ho zlodeji spálili, lebo našli v popole na ohništi na niekoľko drobných zlatých zrníek. Cajkin na predložené mu otázky nedal posavád vôbec žiadnej odpovede.

Tyfus v Debrecíne. Z Debrecína oznamujú, že v Széchenyiho ulici ochorelo 12 osôb na tyfus. Nemocní sú obyvatelia dvoch susedných domov. Vrechnosť rýchlo uviedla do života tie neprísnejšie ochranné poriadky.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej-Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchol u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49

domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asice tá čiastka ku Matašovcam. Oheň sa velice rýchle širil. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doísť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrúpené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázaní. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelcami staroveskými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korun s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korun dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5 $\frac{0}{10}$ a na 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ -tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker.

HOSPODÁRSTVO.

O sušení slivák.

Za sušené ovocie hospodári dostanú pekný groš, najmä za slivky, lebo té majú najlepšiu cenu. A jak rozumejú sa k veci, tak za malú prácu dostanú hojnú odmenu. Škoda, že aj v tomto ohľade sme na zad, lebo hoc u nás urodí sa toľko slivák, že není sme utisnutí na cudzí dovoz, predsa pre nešikovnosť našu, dovezú k nám mnoho a mnoho centov sušených slivák z cudzích krajov, a tak peniaze, ktoré mali by zostať v našej kapsi, vandrú do cudzích rúk. Lebo darmo je, ako pri všetkom, tak aj pri potravných článkoch obecenstvo na to hľadá, či je pekná, dobrá a lacná tá portieka, ktorú kúpiť chce. Jak vieme vystaviť dokonalý tovar, istá vec, že kupec radšej sjeďná sa s nami ako s cudzím ploditeľom, lebo lacnejšie kúpi, a tak má väčší choson.

Z nitrianskej stolice — najmä z vestenicekej doliny — vyvážajú veľmi mnoho sviežeho ovocia do susedných stolíc, ba aj do Sliezka, a má ono dobrý odbyť. Utrží sa za to kopa peňazí, ale už sušené ovocie nemá taký odbyť, a ani pospolitý ľud ho veľmi nehľadá.

Prečo? Jabĺčka (štiepky) sú také ako koža; hrušky ako práchno, a slivky kosť a koža. Nuž ale tomu nech sa nikto nečuduje, ak vie, že ako zvykli u nás sušiť. Nehľadia na to, či je ovocie zrelé či nie, červivé, dotlčené polohnilé, ale bez vyberania hodia ho do vykúrenej pece, a už je usušené. Kto by sa driapal za takýmto tovarom? Pravda že dajú kupci od inakiaľ šikovať, hoc nikto nemôže tvrdiť a dosvedčiť, že u nás nerodí sa tak fajné ovocie ako v cudzozemsku, len že nevieme zachodiť s ním a nevieme ho zceniť. Rodí sa u nás dobré ovocie, len že pohubíme ho so sušením.

Prvá podmienka dobrého sušenia je, aby sme ovocie oberali ako sa patrí. Ani do poli zrelé slivky nie sú súde na sušenie, nie ešte celkom nezrelé. Slivky, ktoré sušiť chceme, musia na stromoch dozreť, a to dokonále, t. j. kým sa neskrčia, lebo v takýchto je mnoho sladkosti, ktorá dá príjemnú chuť sušenine. A práve preto nesmejú byť medzi slivkami polozrelé. Oberať treba v suchom čase, po čom nasleduje preberanie. Hnilé, dotlčené, červivé a nezrelé oddelíme od dobrých, lebo té by boly na škodu sušeniny.

Kde sú ohľadom na peniaze, tam aj tú prácu nešajú, že oddelia väčšie slivky od malých, lebo menšie prv sa usušia ako veľké. Keď sú smiešané, tak sušenie není jednaké; kým menšie usušia sa ako kosť, do tedy té druhé len do poli.

Jak poobrané slivky nestihneme zaraz sušiť, tak nenechajme ich na hromade, ale vystríme ich na suchom a povetrom mieste, tak za dlhší čas obstoja. Slivky, ktoré sušiť chceme, nielen zrelé musia byť, ale aj čisté, a preto nečisté treba umyť, nechať obschnúť a len potom

dať do sušiarne. Kto nemá sušiarne, a len pre svoju potrebu suší, ten môže to previesť v peci, len že takéto sušenie není hodné mnoho. Slivky v peci ani tak sa neusušia, ako hrušky a jablká. Slivky, ako vôbec všetky kvôstkované ovocie, zprvoti len pri slabom teple sušíme, a len vtedy dáme ich do horúčosti, keď sa nemusíme viac obávať, že šťava vyteče z nich, skrže čo mnoho utratia z hodnoty. Pri peci je to naopak; najprv je horúca a potom stydne, hoc so zánetom dá sa udržať stupeň tepla, ale nie dokonále. Pri tom všetkom, keď pec dobre vymeteme, alebo keď slivky na liesky dáme, a sušenie v slabo zakúrenej peci počneme, a radšej dva rázy kúrime, dosť dobre usušíme slivky; pravda viac pre svoju potrebu, ako na predaj.

Sušiarne sú rozdielné, ale na každú nemožno povedať, že zodpovie cieľu. Vlastnosti dobrej sušiarne sú: musí sa dať dobre kúriť, ináč, nesmie sozrať mnoho kuriva, lebo pri cene sušeného ovocia, aj to príde do povahy; musí rovnako sušiť (z vrchu a od spodku) aby bolo možno mierniť teplo, t. j. aby sme mohli odviešť paru sušiacieho sa ovocia; aby dym nemal prístup k ovociu, lebo by ho začmudil, skrže čo dostalo by neprijemnú chuť. Hlavná vec ale, aby sme dokonále znali spôsob sušenia.

Sušenie, ako som to spomenul, začneme pri mierom teple, a vetornice len na toľko odchyľime, aby sa slivky nedopukaly, ale len zmäkli; po tomto lepšie podnikáme a vetornice zavreme. To porekadlo, že prenáhlená robota málo stojí, má aj tu platnosť. Mnohí tak si chcú pomôcť, že slivky jednu na druhú sypú na liesky, čo není dobrá špekulácia, lebo slivky nie že dlhšie musia sa sušiť, ale nesušia sa rovnako, jedna je celkom suchá, iná len do poli.

Sušenie je dokonané, keď stisnúc slivku, nevydá zo seba mokrotu. Nenechajme slivky v sušiarňi stydnúť, ale ešte za tepla dajme ich na povetrie, tak dostanú pekný lesk; preto na mnohých miestach v čas sušenia viac krát vynesú slivky na povetrie, aby vystydly.

Toto je najjednoduchší spôsob sušenia; fajnejší spôsob je, keď slivky bez kvôstok sušia, na čo len veľké slivky sú súde. Zo zabarených slivák ľahko možno po vyberať kvôstky. (Slivky dáme do krošne, a zamocíme do vrelej vody.) Miesto kvôstky orechové jadro strčíme do slivky a tak usušíme, alebo miesto toho do poli usušenú malú slivku. Takéto majú veľkú cenu.

Suché slivky dáme do vreca a zavesíme v suchej miestnosti na vzduch, tak ono za dlhý čas obstoja. Jak náhle počne plesnivieť, treba ho dať do horúcej vody a potom znovu do sušiarne. Z.

Láskaví čitatelia «Kreštan»-a!

Hrozným nešťastím navštívil Boh mojich farníkov. 16-ho augusta Kysucké Nové-Mesto — vynímajúc pár domov — na prach zhorelo. Túto katastrofu len ten si zná predstaviť, kto ju, alebo jej následky vlastnými očima videl. Škodu vyše millión zlatých cenia. Farský kostol i

do nátra prehorel a prerútil sa tak, že nový sa musí od základu stavať. 320 domov i znútra zhorelo, pod seba pochovajúc 11 ľudí. 1500 ľudí si len život ochránilo a tie šaty, čo na sebe mali pri úteku pred ohňom, ktorý veľký vietor za krátky čas po celom meste rozniesol. Tieto úbohé duše teraz bez prístrešia a chleba ostanú, s nárekom chodia po rumoch alebo po poli, nikde nenajdúc odpočinku a živnosti. Plakať musím, vidiac zrušované mesto bez obyvateľov. Pred pár dňami ešte bohatí mešťania, teraz so slzami prichodia ku mne kúsok chleba pýtať pre svoje od hladu plačúce deti.

K Vám sa obraciam láskaví čitatelia «Kresťan»-a, ktorých sa ruka Pánova tak hrozne nedotkla, smilujte sa nad nami aspoň Vy spolubratia naši! Nemeškajte nám pomáhať s milodarmi! Vručna modlitba povďačných duší vyprosí pre Vás milosrdenstvo od milostivého Spasiteľa, však to s Ním budete činiť.

Milodary prosím posielat na «Farský úrad» do Kysucko Nového Mesta.

Koloman Szmid,
dekan-farár.

DOPISY.

Tajov (zvolenská st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

«Všetko s Bohom»! Jak mile znie toto heslo v ušiach každého opravdivého katolíka, ktorý nielen že to meno nosí, lež i v hĺbke srdca má vstúpené všetky tie vlastnosti, ktoré týmto menom značíme, a vedľa tých si svoj život usporiadame. Nám ale to heslo ešte lúbeznejšie znie — síce Bohužiaľ — že sa nám do tohoto lúbezného zvuku aj nepríjemný hlas: škripania zubov mieša. Príčinu tohoto lúbezného zvuku a škripania zubov Vám chcem vysvetliť takto:

Drahí Čitatelia!

Naše dve obce Tajov a Jabrikova, ktoré len potok delí už od mnoho rokov, boly tak rečeno v otroctve židovskom. Pred troma rokmi občania, v ktorých ešte nevyhasol katolícky cit, založili «Kresťanský Potravný Spolok», iným menom «Konzum». Chvála Všemohúcemu zato, že sa nielen rozkvitá Spolok tento, lež už aj v jeho vlastnom príbytku prebýva, začo vďaka hlavne terajšiemu milovanému duchovnému pastierovi Jurajovi *Ohrival* patrí. Tento opravdový pastier ľudu ešte aj ďalej kráča. Nielen že pomôže vstať, ale aj rany chce zahojiť.

Najnovšie s pomocou tunajšieho pána učiteľa Františka *Hammer*, založil «Katolícky Mládeňský Spolok», ktorý už jeden rok účinkuje k vlastnému osuhu a ku

chvále Božej. Nádherná zástava už hlása ten sväzok, ktorý údov do jedného kruhu spája a ktorý je nie inšie jako slová Spasiteľa nášho: «Milujte sa jeden druhého».

Cieľ spolku je: Chvála Božia, mravnosť, braterstvo a spoločné sily proti vlkom hltavým.

Posviacanka práporu tohoto odbavovala sa hor spomenutého dňa pri prítomnosti radosti a oduševnenia plneho obecenstva. Posviacuku a Božie služby odbavil veľkp. dr. František *Sztanyák*, baňsko-bystrický kanonik s pomocou viacerích kňazov.

Význam dňa v ohnivej reči vyložil velený pán Arnold *Bobok*.

Skvelosť našej slávnosti vo veľkej miere pozdvihla tá udalosť, že hodnosť materinstva zástavy Gizella *Tomcsányi*, manželka baňsko-bystrického správcu hôr a kráľovského radcu, ráčila na seba prijať. Matka zástavy uviazala na kríž zástavy drahocennú stužku, na ktorej so zlatými literami vypýna to naše heslo: «Všetko s Bohom»!

Lež Bohužiaľ, jako aj na jednej čiastky zemegule je horúce a na druhej strane pomrznú, tak je to aj v našich obciach. Kým jedny vernosť prisahajú tomuto práporu, ktorý z jednej strany obraz Patronky uhorskej a Matičky Božej, z druhej ale obraz Jej sv. ženicha, sv. Jozefa ozdobuje, za ten čas druhý znevažujú, vysmieávajú, pomluvajú ho at.d.

Tito zaslepení ľudia keď vidia, že sa naša zástava krajšie previeva a víťazne kráča ku svojemu cieľu, od zlosti zubami škriepajú. K tomu poznamenám, že obyvatelia oboch dedín sú sami katolíci. Na jejich svedomia a na jejich rozum sverím osud toho, ktoré heslo vedie k istejšiemu a spasiteľnejšiemu cieľu.

Veriaci.

Z Boššán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

V Boššanoch 18. augusta večer o 6 hodine v najväčšom výchri vypukol požiar, ktorý za krátky čas 25 domov, 24 stodol, mnoho dobytku, krme, slamy a zbožia zničoval. 80 rodín ztratilo majetok. Mnohí — okrem rúcha, v ktorom vybehli — nič si neochránili; výše 20 izbi jest, kde aj okna, dvere, poval, áno aj dlážka zhorela, len očernené múry a dopráskané ukazujú miesto domu. Horakostou a žalostou rozryté srdca bedákajú nad zrúcaninami peknej osady, ktorá už teraz po tretí ráz tak ťažko od Boha je navštívená.

Mnoho ku poľahčeniu a podpore činia nám dobrodinci: osv. pán biskup nitriansky poslal 300 korún, pán veľk. Leidenfrost, Budišovský, grófký Nyáry rozdáujú dľa možnosti rúcha, pokrm, pašu a peňažitú podporu. Pánstvo dalo niektoré nivy, dateliny, kukurice, aby tam vyhorenci hladnú lichvu pásli.

Trestu hodní by boli tí, ktorí ešte aj teraz — mládež — so zapálenými cigaretly po uliciach pohoršenie dávajú, áno aj pri mlatbe okolo strojov, medzi stohy s cigarami chodia. Je potom div, že celá krajina pod ne-

šťastlivými ohni stone a trpí? Tu by ostrý zákon mal zakročif.

Jedného susedného pánstva «správčí» došli hneď po ohni do hostinca, začali vysmievať ľud vyhorený, že: Vy ste z ľudovej strany, nech vám včúľ váš ablegát, ľudák, pomôže. Týmto ohavným neznabohom ale dobre odpo-vedal jeden ľudák: Vy sa držíte za vzdelaných pánov a takto sprostoto tárate, veď sme dovčúľ čez 30 rokov už 3 rázi vyhoreli, a vždy sme liberála za ablegáta mali, ale ani len jeden ráz nám nielen grošom nepomohol, ale sa nám jakživ ani — krem voľby — nikdy neukázal; náš ľudák ablegát viac za chudobu pracuje a robí storázi, jako váš pán s jeho mnohými millióni, ktorý r. 1898., keď sme vyhoreli, ani haliera nedál, a sbierku pýtajúceho ani pred seba pustif nechcel. Haňbite sa s takou vzde- lanostou! Teda pred vami len liberál je človek?

Pekný príklad kresťanskej lásky dal náš kostolník *Ján Korec*, gazda. Tento do domu prijal, čo sa len me- stilo, ľudí, lichvu, a každodenne hovorí: Mamička moja a ženo moja, len varte, chystajte, rozdáajte, čo len mô- žete. Pán Boh nám požehnal, povinní sme núdzných na- pomáhať, aby nás zas požehnal. Či tento ľudák, sedliak nenie šľachetnejší a cvičenejší, lepší krajan a občan, jako tí liberálni «správčí» toho liberálneho milliónára? *Ľudák.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Bohoslovec v U. Zásielka došla a my postaráme sa o to, čo ste si vybaviť žiadali. Srdečne ďakujeme vám za vaše príkladné horlenie. Boh iste požehná vás za to. Pro- síme, pripravujte pôdu u vás pre kalendáre «Posla Sv. Antona». Srdečný pozdrav aj ostatným horliteľom!

Jakub Šujanský, Stará Studňa (stolnobelohradská stol.). 150 kalendárov žiadaných pošleme vám v októbri za znížené ceny. Za horlivosť vašu prijmite naše priateľ- ské pozdravenie a srdečné vďaky.

J. Procháska Románfalu. Pošleme vám na ukážku číslo «Posla Sv. Antona», ráčte si ho podržať.

P. Bukovič, Arad. Taktiež aj vám.

Chmelo Veronika a jej spoluspevári v Hliníku. V tom dopise nevidíme my ani urážku, ani zlomyseľnosť, ani nepravdu. Veď spev váš nikto nehaniť, a sme pre- svedčení, že pod takým chýrečným znalcom ide vám ten spev výborne. A pekný spev — v akejkolvej reči sa on spieva — vždy je pochvalou pre tých, ktorí spievajú. Že by ale na pr. slovenské deti nesmeli sa učif katekizmus po slovensky, takého zákona ani nariapenia niet. Aj to neobstojí, že by vlastenecký duch len maďarskou rečou dal sa dokázať; či tí, ktorí nevedia maďarsky, sú preto nie dobrí vlastenci? V akejkolvek reči velebíme P. Boha v chráme alebo mu prespevujeme, to je vždy dobré a pekné, len — pravda — treba pohoršeniam vyhýbať. Na žiaden pád nenie múdre spievať v chráme v reči nezná-

mej, ak by z toho malo pohoršenie povstať. Píšete, že s tým spevom v chráme osvojíte si reč, vraj, diplomatickú. Nuž neškodilo by; ale chrám je nie zariadený pre vyučovanie reči. Dosť natrápíte sa s tým v škole, nuž do- prajme tomu Iudu, aby v tom chráme tak si Boha ctif, ako mu to lepšie padne. Tu v Pešti sú tiež vlastenci, a to maďarskí, iste takí aspoň ako ste vy v Hliníku; ale tu každý schvaľuje to, keď slovenskí veriaci v kostole na chóre štvorhlasne spievajú po slovensky. A tu počítuje mužský sbor 30 členov a miešaný temer raz tolko. Toto má byť nám hlavné: aby sme v kostole všetko len Pánu Bohu k vôli robili a nie snáď k vôli pochvale takých pá- nov, ktorým je ináč náboženstvo a bohoslužba vecou po- slednou.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypí- sané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Hori- slav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

Mapu bojišťa rusko-japonského dostať v kníh- kupectve Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena s poštou 70 halierov. — Tamtiež dostať veľmi podrobnú mapu v nemeckom vydaní za 2 koruny 20 halierov s poštou,

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

«*Posol božsk. Srdca Ježišovho*» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vcho- diaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať bu- dete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Buda- pest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s kato- líckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľ-

kosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 4 kor. 20 hal., viaz. výt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spinkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srдца Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srдца Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, knihkupca a hnihtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dietky zle vychovávajú. Knižočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavenej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bělábánya.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Život sv. Alfonza Rodriguez S. J. Vydáva «Posol božského Srдца» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom.

Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvremejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stránkach s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srдца J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tiská K 10·60—11·05, peštianska K 10·55—10·95, belehradská K. 10·55—10·90, banátska (77 kilogramová) K. 10·50—10·95. — Raž: K. 7·85—8·10. — Jačmeň na krm K. 7·25—7·60. — Ovos: prvotriedny 7·45—7·55, druhotriedny 7·35—7·45. — Kukurica: K. 7·60—7·75. — Repica: K. 11·50—12·00. — Prosó: K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17·80	17·40	17·00	16·60	16·20	15·80	15·20

č.	7	7½	8
K.	14·80	13·40	8·20

Otruby: K. 6·40, hrubé K. 6·60.

Datelinové semä: lucerna K. 75·00 do 85·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 9·00—10·00, žlté K. 8·10—9·40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 10·75—11·00, tmavý K. 9·00—8·50, drobný K. 10·50—12·00, tarkavý K. ——. Hrach: K. 19·—13·00. — Šošovica veľká čistá K. 14·00—15·00. — Konopné semä: K. 9·00—10·00. — Lanové semä: prima K. 09·00—09·50. — Rasca: K. 28·00—29·00. — Mak: sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — Ladník: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 79'00—79'50, kockový K. 81'00—81'50, kandis biely K. 82'00, žltý K. 78'50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44'50 ruský (***) K. 42'00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 11'45—11'50, slavovský (1904) K. 00'00—00'00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 12'50 do 12'70 srbské (80—85 kus.) K. 12'00—12'50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 152'00 do 153'00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 43'00—44'00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 65'00 do 61'50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53'50—54'00 za 50 klgr.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Oznamy prijíma
 administracia „Krest'an“

Budapešť, Szentkirályi-ulica 28/a. číslo.

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štredne 70darený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem b fľaša za 2 zl. 60 frankov. **Jednu fľašu nepošlem.**

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vy- dáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2 1/2 voltov. Sila

svetla je úplne neod- vislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cena jednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor.

Náhradná battery 1 kor. **POZOR:** Ne- kupujte bez- cenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná battery musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Roz- posielala sa na dobierku cestou **F. Schwartz**, elektrický-ruko- delný dom. **Viedeň**, IX/4, Sechs- schimmelgasse 23/G. prizemie.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer- sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Reмонт-hodinky**, s peknon retiazkou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobierkou. Tri kusy 6zl. 75 kr. šesť kusov 12 zl. — Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného kaž- dého. **S roj- ročnou pi- ročnou zá- rukou.** V páde

nezodpovedania, peniaze sa naz- päť vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spoje- nej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a král'. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Maria- hilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padelateľov.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

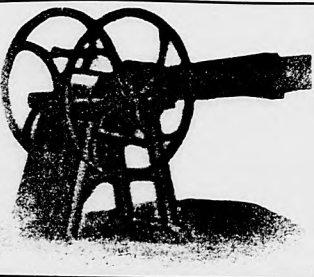
Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den- nej káve potrebovať.

Páni hospodári! Netreba vám via- cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly znač- nej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oce- lovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla naj- novších modellov. **Zlep- šené rajtáre.** **Výborné sečkovice** americkán- skeho a anglického sy- stému. **Triery.** **Strú- hadlá** na burgyňu. **Šro- tovníky** na zrno. **Stro- je** na siatie. **Pluhy, brány.** **Stroje** na re- zanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Zeľzné man- gle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lá- manie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodár- kych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).